

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Migel Mari Iraola Uranga

*Tolosa,
Gipuzkoa
(1921-2016)*

Aurkibidea

Biografia

Tolosan jaio zen, baina urte askoan Ibarran bizi izan da. Tolosako eskolapioetan ikasia, gogoan ditu gerra aurreko urteak, gerra bera, baita haren ostean etorritako aldaketak ere. 14 urte zituela, errementari-lanetan hasi zen Tolosan anaiarekin batera, eta ordutik hainbat etxetan aritu izan dira lanean. Kirolarekiko zaletasuna izan du: atletismoan ibilitakoa, disko-jaurtiketan txapeldun izan zen; eta, horrez gain, Tolosa futbol-taldearen jarraitzaile eta bazkide izan da urte askoan. 'Arco-iris' elkartearen sortzaileetako bat da, elkarrizketa garaian bizirik geratzen zen bakarra; eta, elkarteari esker, bizipen ahaztezinak izan ditu: besteak beste, 50 urtean elkarteko txarangako zuzendaria izan da; eta, omenaldi gisa, berari eskainitako abestia ere badauka. Ezkondu eta hiru seme-alaba izan zituen, eta haien goxotasunaz inguratuta bizi da gaur egun. Tolosarra, oso parte-hartzailea eta bizia, herriaren historiaren lekuko pribilegiatua dugu Migel Mari.

Zintak

TOL-066

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2012-06-15
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

TOL-067

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirre, Eli - Etxeberria, Eider
- **Data:** 2012-06-15
- **Iraupena:** 73 min

- **Euskarria:** Bideo digitala

TOL-068

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirre, Eli - Etxeberria, Eider
- **Data:** 2012-06-15
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Arco-iris elkartearen hastapenak

- **Erref:** TOL-066/004
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:04:40. **Bukatu:** 00:06:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

<p>Errepublika garaian, lagunak elkartearen biltzen ziren; orduan, Arco-iris izena asmatu zuten. Elkarte hartan, jarrera politiko desberdinetako jendea biltzen zen. Han, dantzak ikasi zituzten, eta emanaldiak ematen zituzten.</p>

Transkripzioa

- Gu, klaro, lagun-lagunak o beti izaten da kuadrilla, no? Zerkausin biltzen giñan, soziedade bezela. Ta orduan atera zan Arco Iris izena. Batzuk esaten due gauz bat, baiño neretzako hori izan zan famili karlistak eta republikanuak, sozialistak eta nazionalistak. Baiño ni... nere arreba zan emakume... “nacionalistas”. Bai, nere arreba. Eta, ordun, neri sartu zitzaian... dantzari. Eta juten giñan, ba, herritaa. Nola iten zuen han... Nola da hori? este... esango det! Nola iten zuen... “mitines”. “Mitines” iten zuen. Eta gu juten giñen, ba, dantza itea. Ordun ikasi genun dantza; hanka nola mugitzen genun! Oaiñ ´e mugitzia dauket, baiño...
 - Hori zer zan republika garaian?
 - A bai, bai, klaro, klaro. Nik republika garaian neuzkan hamabost urte.

2. Arco-iris izena asmatu zutenekoa

- **Erref:** TOL-066/005
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:06:15. **Bukatu:** 00:07:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak
- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

<p>Errepublika garaian, hainbat jarrera politikotako jendea batzen zen elkartearen; eta, denen artean, Arco-iris izena jartzea erabaki zuten.</p>

Transkripzioa

- Eta ze giro zeon orduan, republika garaian? Zuk gogoratzen dezu nola konpontzen zan jendia?

- Bai, hasi naiz izena, Arco Iris, aber nundik azaldu zan. Eta ni beti gogoratzen naiz han, Zerkausin, iten genun junta bezela. Ta batzuk, famili batzuk, republicanos, bestiak karlistak, bestiak sozialistak eta... Ba, guk hamabost urte. Ze izango nitzan ni? Ba... Bueno, arrebagatik, ba, Batzokira juten ta hola. Ta, ordun, ze izena jarri behar genun sozidadiai. Ta [...] ze izena, ba... [bat...]. Ya gero atera zan "zergatik ez degu jartzen Arco Iris?". E? Danak diferentia nola zian. Ta hola, hola hasi giñan sozidadea.

3. Euskalduna eta Arco-iris elkarteak

- **Erref:** TOL-066/007
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:07:59. **Bukatu:** 00:09:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

<p>Gerra garaian, "Euskalduna" elkarteko kideek alde egin zuten Tolosatik. Gero, gerra pasatakoan, ez zieten utzi elkarte berrir irekitzen; eta, hutsa zegoenez, Arco-iris taldekoak jarri ziren bertan.</p>

4. Elkarteetako janaria nork prestatu?

- **Erref:** TOL-066/009
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:10:51. **Bukatu:** 00:12:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak

Laburpena:

<p>Lehen, elkarreetan zer giro egoten zen aipatzen du. Gizonek ez zekiten sukaldean moldatzen. Horregatik, Zumeta tabernatik erosten zuten janaria, eginda.</p>

5. Donostian txarangarekin pasatako egun ahaztezina

- **Erref:** TOL-066/011
- **Iraupena:** 0:07:09. **Hasi:** 00:13:08. **Bukatu:** 00:20:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Solfeorik ez du izan; baina, 1961-63 ingururako, txarangako zuzendari bihurtu zen. Behin Donostiako Mendekosteko desfilea joan zirenekoa gogoan du: jendea atzetik saltoka hasi zen, eta giro izugarria sortu zen.

6. Ibilian-ibilian, txarangako zuzendari izaten ikasi

- **Erref:** TOL-066/012
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:20:17. **Bukatu:** 00:22:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Solfeoko jakintzarik izan ez arren, pixkanaka, txarangako zuzendari-lanetan hasi zen. Ibilian-ibilian ikasi izan du.

7. Pixkanaka, txarangako zuzendari bihurtu zen

- **Erref:** TOL-066/014
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:22:40. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Txarangako zuzendari nola bihurtu zen kontatzen ditu: behin, elurra ari zuen Ostegun Gizen batean, zuzendariak ez zuen txarangarekin atera nahi izan; eta, orduan, Migelek hartu zuen haren ardura. Egun hartan, oso gustura aritu zen Migel; eta, gerora, baimena eskatu zion zuzendariari beste behin ordezkatzeko. Hala, pixkanaka, bera bihurtu zen zuzendari.</p>

8. Tolosako inauteriak kentzeko saiakerak

- **Erref:** TOL-066/017
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:30:43. **Bukatu:** 00:31:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Tolosako moztarroak beti izan dira originalak. Garai batean, inauteriak kentzekotan ibili ziren. Izaskun auzoa sortu zeneko kontuak aipatzen ditu.

9. Burgosko epaiketak zirela, inauteriak bai ala ez?

- **Erref:** TOL-066/018
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:31:56. **Bukatu:** 00:36:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Burgosko epaiketak gertatu zirenean, inauteriak bertan behera uztekotan egon ziren; baina, azkenean, gutxi izanda ere, beraien txaranga atera zen. Orduko komeriak kontatzen ditu.

10. Inauterietan atera ezinagatik, nahigabetan

- **Erref:** TOL-066/019
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:36:03. **Bukatu:** 00:38:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin, txarangan atera ziren batean, lagun bati mazoa erori zitzaion hanka gainera, eta negarrez aritu zen, inauteri haietan gehiago atera ezingo zuelako larrituta.

11. Tolosako inauterien mozorroa: "Fiestas de Primavera"

- **Erref:** TOL-066/023
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:42:55. **Bukatu:** 00:44:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Tolosako inauteriak debekatu nahi izan dituzten arren, aurrera atera izan dituzte "Fiestas de Primavera" izenarekin mozorrotuta.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com